

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Heino Põhjala
heino.pohjala@keskhaigla.ee

Teie 12.08.2025

Meie 30.10.2025 nr 2.2-9/25/2627-3

Vastus selgitustaotlusele

Andmekaitse Inspeksioon (AKI) sai Teie pöördumise, milles küsite, kas on olemas seaduslik alus, mis annab tervishoiutöötajatele õiguse Terviseportaal (TIS) terviselugudega tutvumiseks selliste patsientide puhul, kes on oma terviseloosulgenud ning kes saavad haiglasse sellises seisukorras, et nad pole võimelised nõusolekut terviseandmete vaatamiseks terviseseisundi tõttu andma või ei tahagi anda.

Kõigepealt selgitan, et märgukirjale ja selgitustaotlusele ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse § 3 kohaselt annab riigi- ja kohaliku omavalitsuse üksuse asutus tasuta selgitusi tema poolt väljatöötatud õigusaktide, nende eelnõude ja asutuse tegevuse aluseks olevate õigusaktide ning asutuse pädevuse ja õigusloome tegevuse kohta.

Tervishoiuteenuse osutaja juurdepääsu TIS-is olevatele isikuandmetele sätestavad tervishoiuteenuste korraldamise seadus (TTKS) ja tervise infosüsteemi põhimäärus (põhimäärus). Mõlemad õigusaktid on väljatöötatud Sotsiaalministeeriumi poolt, kes peaks andma selgitusi selle kohta, mis on olnud seadusandja mõtte regulatsiooni väljatöötamisel ning kuidas kehtiva regulatsiooni peab praktikas kohaldama. AKI ei saa anda tõlgendusi või selgitusi nimetatud õigusaktide kohta. Küll aga saame selgitada seda, kuidas AKI isikuandmete töötlemise aluseks olevast regulatsioonist aru saab ja seni rakendanud on.

TTKS § 59³ lõike 2 kohaselt tervishoiuteenuse osutajal on juurdepääs tervise infosüsteemis olevatele isikuandmetele tervishoiuteenuse osutamiseks ja osutamise kavandamiseks ning tervishoiuteenuste kvaliteedi hindamiseks ja patsiendihutusjuhtumite dokumenteerimiseks. Samuti näeb põhimääruse § 11 lõige 1 ette, et tervishoiuteenuse osutajal on TIS-is olevatele isikuandmetele juurdepääs tervishoiuteenuse osutamise kavandamiseks, teenuse osutamise lepingu sõlmimiseks ja täitmiseks ning TTKS § 56 lõike 1 punktis 7 sätestatud ulatuses ja eesmärgil. Siinjuures peame vajalikuks juhtida tähelepanu sellele, et põhimääruse § 11 lõikes 1 viidatud TTKS § 56 lõige 1 punkt 7 on tunnistatud kehtetuks (õigeks viiteks peaks eelduslikult olema viide TTKS § 59³ lõike 2 punktile 2).

Põhimääruse § 19 lõige 1 ning TTKS § 59³ lõige 3 näevad ette andmesubjekti õiguse keelata tervishoiuteenuse osutaja juurdepääs oma isikuandmetele. Viidatud sätete sõnastusest tulenevalt on tegemist absoluutse keeluga, mis hõlmab kõiki isikuandmeid (sh haiguslood ja muud tervishoiuteenuse osutamiseks vajalikud terviseandmed).

Ilmselgelt tulevad tihti ette juhtumid, kus tervishoiutöötajal on vaja nõuetekohase tervishoiuteenuse osutamiseks tutvuda patsiendi varasemate haiguslugudega ning seda ka juhul,

kui patsient on juurdepääsu andmetele keelanud. Sellistele olukordadele oli mõelnud ka seadusandja TTKS [eelnõu](#) koostamisel, kus seletuskirjas (lk 13) on selgitatud, et kavandatava § 59³ lg-ga 3 antakse patsiendile õigus andmed tervishoiuteenuse osutaja eest sulgeda. Patsiendil on võimalus sulgeda andmeid kas terviklikult kõik või dokumentide kaupa. Kuna patsient seab andmete varjamisega ohtu endale kvaliteetse tervishoiuteenuse osutamise, siis kannab ka patsient kahjulike tagajärgede realiseerumise riski. Sulgeda ei saa patsiendi surma või püsiva tervisekahjustuse ärahoidmiseks vajalikke andmeid, nn aegkriitilisi andmeid, mis loetletakse üles sotsiaalministri määruses. Paraku ei ole aga aegkriitiliste andmete regulatsioon hetkel seaduse tasandil paika pandud.

TTKS § 4¹ lõige 1 lubab tervishoiuteenuse osutajal töödelda patsiendi isikuandmeid ilma nõusolekuta, kui see on vajalik teenuse osutamiseks, ning isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artikli 9 lõike 2 punkt c lubab sama eluliste huvide kaitseks olukorras, kus patsient ei ole võimeline nõusolekut andma. Lisaks toetab seda loogikat võlaõigusseaduse (VÕS) § 764, mis paneb patsiendile kohustuse avaldada kõik teenuse osutamiseks vajalikud asjaolud, ning VÕS § 767, mis lubab osutada teenust otsustusvõimetule patsiendile ka ilma nõusolekuta, kui see on vajalik elu või tervise kaitseks.

Kokkuvõttes tähendab ülaltoodu, et kuigi TTKS ja põhimäärus kujundavad juurdepääsukeelu absoluutseks (ja selliselt piirab ligipääse ka TIS), sätestavad teised asjakohased õigusaktid (TTKS, IKÜM, VÕS) tervishoiuteenuse osutajale õiguse kasutada patsiendi terviseandmeid ka ilma patsiendi nõusolekuta, kui see on vältimatult vajalik elu või tervise kaitseks ehk kirjeldatud olukorras on tervishoiuteenuse osutajal õigus kasutada vajalikku teavet, kuid selleks puudub täna tehniline lahendus.

Loodame, et meie selgitustest on abi.

Lugupidamisega

Irina Meldjuk
jurist
peadirektori volitusel